

ALLAH'IN SEVDİĞİ VE KIZDIĞI ŞEYLER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı hem dünyada, hem âhirette sizlerle olsun, sizin olsun... Cenâb-ı Hak iki cihan saadetine cümlelerinizi, sevdiklerinizle erdirdin...

a. Tevbekâr Genç, Günahkâr Yaşlı

Selman RA'dan –ki çok seviyorum o mübarek sahabiye, Allah şefaatine cümlemizi erdirdin– bir hadis-i şerifle sohbetime başlıyorum. Önce mübarek metnini okuyalım.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:¹

مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيَّ إِهْلِي عَزَّ وَجَلَّ مِنْ شَابٍ تَائِبٍ، وَمَا مِنْ شَيْءٍ أَبْغَضُ إِلَيَّ إِهْلِي مِنْ شَيْخٍ مُقِيمٍ عَلَى مَعَاصِيهِ؛ وَمَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ إِهْلِي مِنْ حَسَنَةٍ تَعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ وَمِ جُمُعَةٍ؛ وَمَا مِنَ الذُّنُوبِ أَبْغَضُ إِلَيَّ إِهْلِي مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ، أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

(أبو المظفر السمعاني عن سلمان)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.379, no:10233.

İlk cümlesi: İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.418, no:1282; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.118, no:963; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

R.E. 383/9 (*Mâ min şey'in ehabbü ila'llâhi azze ve celle min şâbbin tâibin, ve mâ min şey'in ebgadu ila'llâhi min şeyhin mukîmin alâ meâsîhi, ve mâ fi'l-hasenâti hasenetün ehabbü ila'llâhi min hasenetin tu'melü fî leyleti cumuatin ev yevmi cumuatin, ve mâ mine'z-zunûbi ebgadu ila'llâhi min zenbin yu'melü fî leyleti'l-cumaati ev yevmi'l-cumuah.*) Burada elif-lâmlı geldi, öncekilerde elif-lâmsız geldi.

Efendimiz SAS bu hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

(*Mâ min şey'in ehabbu ila'llâhi azze ve celle*) “Pek azîz ve pek celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne daha sevimli hiç bir şey yoktur...” Kimden?.. (*Min şâbbin tâibin*) “Tevbekâr, tevbe etmiş, doğru yolda yürüyen bir genç çocuktan, bir delikanlıdan daha sevimlisi yoktur.”

Ve devam ediyor: (*Ve mâ min şey'in ebgadu ila'llâhi*) Ve Allah'ın en çok kızdığı, daha başka, daha çok kızdığı bir şey yoktur; (*min şeyhin mukîmin alâ meâsîhi*) yaşına rağmen Allah'a isyanda devam eden, ısrar eden, yapmayı sürdüren yaşlı kimseden daha çok kızdığı kimse yoktur.”

Hadis'in öbür taraflarını açıklamadan önce bunu açıklayalım. Birinci cümlede, tevbekâr gencin Allah'ın en sevgili kulu olduğu belirtiliyor, ondan daha sevgilisi yoktur diye bildiriliyor. İkinci cümlede de, günahta ısrar eden ihtiyarın da, Allah'ın en çok kızdığı kimse olduğu bildiriliyor.

Şâbbün, delikanlı, erkek çocuk demek ama, hanım kız için de, yeni yetişme kız için de hüküm aynen öyledir.

İkinci cümledeki şeyh; Arapça'da saçı başı ağarmış, yaşlı kimse demek. Saçı başı ağardığı halde hâlâ günahlarda ısrar ediyor, tevbe etmemiş, Hak yoluna dönmemiş, Cenâb-ı Hakk'ın rızası istikametine yönelmemiş, hâlâ günahları yapan demek.

Demek ki, gençlerimiz günahlardan uzak durursa, hatta günah işlemişse bile tevbe eder de; “Yâ Rabbi, bundan sonra yapmayacağım, senin iyi kulun olacağım!” derse; Allah'ın en sevgili kulları arasına giriyor, en sevdiği kişi oluyor.

Ondan daha sevdiği yok. Neden?.. Çünkü o delikanlının, o gencin arzuları kuvvetli, cibilliyeti, yaratılışı, tabiatı iktizasî delikanlılık çağı; bir cevherli çağ, heyecanlı çağ... Daha hayat tecrübesi az, duyguları da çok kuvvetli... O zaman o delikanlı kendisini tutarsa, kendisini günahlardan alı koyarsa; veyahut bir ayağı kaydı, yanıldı, şeytana uydu da günah işlediyse bile tevbe

ederse; ki burada *tâib* deniliyor, tevbe eden. Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönerse, “Yâ Rabbi ben bir kusur işledim, beni affet!” diye, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girerse, Allah'ın en sevdiği kimse oluyor.

Demek ki, gençler Cenâb-ı Hakk'ın yolunda yürümeye gayret etmeli! Hata etmişse bile, hemen tevbe edip Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmeli! Cenâb-ı Hakk'ın sevgisini kazanmak kolay değil. Allah indinde en sevgili insan olmak çok zor bir şey... Gençler kolayca o makamı yakalayabiliyorlar.

Onun için, umumiyetle bizim derslerimizi dinleyenler genç delikanlılardır, üniversite öğrencileridir. İstikbâlin çok büyük hizmet yapacak kimseleridir, genç kızlardır. Allah râzı olsun hepsinden... Hepsine çok büyük saygı duyuyorum, dualar ediyorum.

Demek ki, onlar böyle tevbekâr olur, hatalardan, günahlardan uzak durur; delikanlılık çağında başkalarının yaptığı yaramaz işleri, yaramazlıkları, günahları, hataları yapmazlarsa, çok sevap kazanacaklar, Allah'ın sevgili kulu olacaklar. Evliyâsı olacaklar yâni. Çok güzel bir şey...

Tabii maalesef, ben kendim lisede okurken hatırlıyorum; sanki Divan Edebiyatı'nda, Osmanlı Edebiyatı'nda şarabı metheden, selvi boylu güzelleri metheden şiirlerden başka şiir yokmuş gibi, hep onları okuturlardı. Ben de kızardım, nefret ederdim. Sonra Halk Edebiyatı'ndan okuta okuta, ille böyle vaize, hocaya, dine çatan, vaizi kötüleyen şiirleri okuturlardı. Ona kızardım.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın aslında bunlara müdahale etmesi lâzım! Yâni,

“—Burada bizim mesleğimize, din adamları mesleğine karşı saygısızlık var. Bu metinler konulmasın!” diye, Milli Eğitim Bakanlığı’na Diyanet’in müracaat etmesi lâzım, benim görüşüme göre.

Çünkü orada vaizi kötülüyor. Vaiz cehennemi anlatmış... Tabii anlatacak, çünkü Peygamber Efendimiz bildiriyor, çünkü Kur’an-ı Kerim bildiriyor. “Günah işlerseniz, cehenneme gidersiniz!” diye ikaz bir vazife. Onunla alay ediyor. Veyahut, “İçki içmeyin!” demiş, “Karşı cinse karşı gayri meşru ilişkilere girişmeyin!” demiş; onunla alay ediyor. Bu konuların çıkartılması lâzım!..

Divan Edebiyatı’nda, eski edebiyatımızda, Halk Edebiyatı’mızda, gençlere güzel yönler gösterecek, ufuklar açacak çok daha güzel nice parçalar bulunabilir. Ama maalesef, Milli Eğitim Bakanlığı da bunları ayıklamamış, bizlere okuttur- muşlardı. Ben şahsen kendim, o zaman üzülürdüm. Onları söyleyenleri sevmezdim, kızardım. Sanki dinle, camiyle, vaizle alay etmek hünermiş gibi öğretiliyor. Sanki şarap, içki içmek teşvik ediliyor. Sanki gayr-i meşrû arkadaşlar edinmek matahmış gibi anlatılıyor, öğretiliyor gibi oluyor, edebiyat dersinin içinde.

Halbuki usta eğitimciler, ustaca bu konuları çıkartıp, güzel konuları, gençlere yüksek ülküler aşılacak parçaları seçmeleri ve öğretmeleri lâzım! Meselâ, bu hadis-i şerif öyle güzel bir şey. Yâni, bir gencin tevbe etmesine, tevbe ettiği zaman kazanacağı güzel mükâfatlara dair bir

konu. Bunları anlatmak lâzım ki, çocuğun ayağı kaymasın, annesine, babasına isyan etmesin, okuldan kaçmasın, yaramazlık yapmasın, tembellik yapmasın... Terbiyeli bir aile çocuğu olarak yetişsin. Ondan sonra, namusuna leke düşürmesin.

Meselâ, Türkiye'deki bazı kardeşlerimiz öğünürler. Bazı zümrelerin mensubları,

“—Biz eline, beline, diline sağlam insanlarız!” diye söylerler.

Onlar da öyle söylüyor, biz de öyle söylüyoruz, başkaları da öyle söylüyor; din, akıl, mantık da öyle söylüyor. İyi bir vatandaş olmak için de, öyle olmak lâzım! Binâen aleyh, onların teşvik edilmesi lâzım!

Yanlıı teşviklerin de, sessizce veya seslice, yanııtır bunlar diye çıkartılması gerekir. Yâni, edebiyat dersleri meyhaneye kokmamalı, içki kokmamalı, gayrı meşrû ilişkilerin teşviki olmamalı! Tabiî çizgi içerisinde, edeb ve ahlâk dairesinde olmalı her şey...

Tabii, gencin arzuları çok kuvvetlidir. Başında kavak yelleri eser. Böyle radyoda, televizyonda, gazetede müstehcen, porno yayınlar vs. ile teşvikkâr da olunursa, o ortamda tamamen bozulur. Ailesi çok üzülür. Topluma zararlı olur, başarılı olamaz, iyi bir iş tutamaz. Anasının, babasının parasını yer. Arabayı çarpar, araba yarışı yapar, birbirleriyle tokuşturur... Bunları hep gazetelerden okuyorsunuz. Onun tevbekâr olması çok önemli!

Siz siz olun, tevbekâr delikanlılar, genç kızlar, hanımlar, genç beyler, –buranın tâbiriyle– centilmen beyler, kibar kişiler olun! Allah'ın sevgili kulu olmayı da kazanın!..

Bir de yaşlanmış, saç sakalı ağarmış adam, herif hâlâ günaha ısrar ediyor. Bu da çok çirkin bir şey! Neden?.. Çünkü zaten bu, yaş yaşamış, eğriyi doğruyu öğrenmiş; zaten duyguları, esintili çalkantılı zamanları geçmiş, durulmuş, sakinleşmiş. Bunun hâlâ günaha ısrar etmesi, gençlere kötü örnek olması ve kendisini de toparlayamaması, toplum için büyük zarar, son derece kötü bir şey.. Onun için, Allah ona da çok kızıyor. Günaha ısrar edip devam eden, saç baş ağarmış adam; Allah'ın en kızdığı kimse de odur..

Bunu da herkesin gözü önünde bulundurması lâzım! Kendi kendine demesi lâzım ki günah işleyen kişilerin:

“–Yaşın şu hâle geldi, emekliliğin yaklaştı, saçın başın ağardı. Çocukların evlendi, torunlara kavuştun, karıştın. Hâlâ bu gidiş nereye? Nereye doğru gidiyorsun, nedir bu senin hâlin?..” diye kendi kendisine, ciddî ciddî sorması lâzım!

Aklını başına devşirmesini, kendisinin önce kendisine telkin etmesi lâzım, söylemesi lâzım!..

“–Vazgeç bu yoldan, ne zaman uslanacaksın ey deli gönül?.. Doğru yola gel, Cenâb-ı Hakk'ın kızdığı kul olmaktan yakayı paçayı kurtar!

Allah'ın sevdiği kul olmak varken, en kızdığı insan durumunda olup da, huzuruna böyle bir halde gitmek ne kadar yanlış!” diye, böyle işleri yapanların kendi kendisine söylemesi lâzım!

b.Cuma Günü İyilik ve Kötülük

Gelelim hadisin devam eden öteki cümlelerine... Çok güzel bir hadis-i şerif. Ben üç tane hadis-i şerif okumayı düşünüyordum ama, bir hadis-i şerif de gâlibâ tek başına kâfî ve vâfî olacak; yâni yeterli olacak, tatminkâr olacak.

Diyor ki Efendimiz, hadis-i şerifin içindeki üçüncü cümlecikte:

وَمَا فِي الْحَسَنَاتِ حَسَنَةٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَهْلِي مِنْ
حَسَنَةٍ تَعْمَلُ فِي لَيْلَةِ جُمُعَةٍ أَوْ يَوْمِ جُمُعَةٍ؛ وَمَا
مِنَ الذُّنُوبِ أَبْغَضُ إِلَيَّ أَهْلِي مِنْ ذَنْبٍ يُعْمَلُ فِي
لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ، أَوْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

(*Ve mâ fi'l-hasenâti hasenetün ehabbü ila'llâhi min hasenetin tu'melü fî leyleti cumuatin*) Cuma burada elif-lâmsız. Yâni, *nekre* olarak gelmiş, *ma'rife* değil. (*Ev yevmi'l-cumuati ve mâ mine'z-zunûbi ebgadu ila'llâhi min zenbin yu'melü fî leyleti'l-cumuati*) Burada elif-lâmlı gelmiş. Yâni, hadisin kelimelerinin harflerine dâhi sadakat göstermek açısından, böyle ince ince izahat vererek okuyorum.

Şimdi bu cümleler de, birbiriyle ilişkili iki zıt durumu anlatıyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“—İyiliklerden, sevaplı işlerden, Allah’ın sevdiği güzel davranışlardan, cuma gününde veyahut cuma gecesinde işlenen güzel işten, güzel amelden, ibadetten, hayırdan daha sevimsisi yoktur.”

Demek ki, cuma gününde veya gecesinde iyilik yapıldı mı, Allah çok seviyor. E biz de bu vaazları cuma vaazı olarak yapıyoruz, aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!.. Siz bunu duyunca,

“—Daha cuma geçmedi. Bugün hangi haseneyi yapabilirim, hangi güzel işi, hangi güzel davranışı uygulayabilirim, yaparım da, Cenâb-ı Hakk’ın sevgisini kazanabilirim?” diye düşünebilir, böylece o sevabı kazanırsınız.

Demek ki, yapılan iyilikler içerisinde cuma gününde veya gecesinde yapılan iyilikten daha sevimli bir iyilik, bir güzel davranış, Allah’ın daha sevdiği bir başka davranış yokmuş.

Cuma gününe hürmeten, cuma gününün mübarekliğine bilerek, sevabını Allah’tan umarak, güzel bir şeyler yapmaya gayret ediniz.

Çünkü Peygamber Efendimiz:²

أَلْ تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا

(حم.م.ت. عن أبي ذر)

(*Lâ tahkıranne mine'l-ma'rûfi şey'en*) “Hiç bir haseneyi, hiç bir iyiliği hakir görmeyin, hor görmeyin, küçümsemeyin!” buyuruyor.

Çünkü, belki sırf onun yüzünden Allah'ın rahmetine erebilirsiniz. Bir haseneyle kurtulabilirsiniz.

Hani bizde de söz söylenir ya:

Bir mih, bir nal kurtarır.

Bir nal, bir at kurtarır.

Bir at, bir yiğit kurtarır.

Bir yiğit, bir vatan kurtarır.

² Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2036, no:2626; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.173, no:21559; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.214, no:468; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.220, no:3376; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.188, no:7613; Ebû Zer el- Gıfârî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.63, no:20652; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.403, no:1182; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.279, no:521; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.VII, s.62, no:6383; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.167, no:1208; Begavî, *Şerhü's- Sünehh*, c.VI, s.315; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.252, no:8050; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.486, no:9691; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.454, no:3100; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.397, no:2854; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.196, no:1489; Ebü'ş-Şeyh, *Emsâlü'l- Hadîs*, c.I, s.87; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.II, s.363, no:1181; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.67; Mizzî, *Tehzîbü'l- Kemâl*, c.XIX, s.270, no:3758; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.199; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.360, no:1017; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Samt*, c.I, s.119, no:166; Ebû Cüreyy Süleym ibn-i Câbir el-Hüceymî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.685, no:16445; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.43, no:83; *Câmiü'l- Ehâdîs*, c.XVI, s.63, no:16216-16221; RE. 469/4.

Yâni, mîh deyip geçmemek lâzım! Atın nalının bir mîhî düşmüş diye, ihmal etmemek lâzım! Küçük teferruatlar, önemsenmeyen küçük ihmaller, büyük ihmallere yol açabilir. Küçük iyilikler de, büyük faydalar sağlayabilir. Ummadığı yerde insana çok faydalar getirir.

Allah'ın günahlar içerisinde en kızdığı günah da, cuma gününde veya cuma gecesinde işlenen günahdır. Çünkü cuma gecesidir.

“—İnsaf yâni, o mübarek gecede böyle günah işlenir mi?” Cuma gündüzüdür.

“—İnsaf, bu cuma gündüzünde, bu mübarek günde bu günah işlenir mi?” diye, insanın kendi nefs-i emmâresini şeytana uymaktan alıkoymaya çalışması, dizginlemeye çalışması lâzım! Ve kendi nefesine nasihat etmesi lâzım;

“—Ey nefis ne yapıyorsun? Aman ha, sakın!” diye kendisine çeki düzen vermesi lâzım!..

Maalesef, günahlar kolaydır ve tatlıdır ve çoktur. Çepeçevre hepimizin etrafını sarmıştır. Onlardan korunmak bayağı bir yiğitlik ister. Bayağı ciddî bir savunma ister. Onun için, çok dikkat edin aziz izleyiciler ve dinleyiciler! Şeytan insanı en zayıf zamanında, en tatlı tarafından, en hoşuna gidecek şeyleri önüne sürerek aldatır.

“—Altından kendini gözet, zehiri teneke kupada sunmazlar.” dediği gibi bir edebiyatçının;³ tatlı tatlı süsleyerek, özendirerek,

³ Ağuyu altun tas içre sunarlar, Bal da onun suç ortağı...

teşvik ederek, isteterek şeytan günaha sokar insanı... İnsan da o günahın tatlılığına, çekiciliğine kapılır. Kendisini kaptırır, akıntıya uçuruma yuvarlanır, mahvolur.

Onun için, nefsin terbiye edilmesi lâzım! Nefsin terbiyesinin de çeşitli yolları var. O yollar gösterilmiş. Büyük evliyâullah, mürşid-i kâmillerimiz, Mevlânâlar, Yûnus Emreler, Eşrefoğlu Rûmiler, Hacı Bayram-ı Velîler, Erzurumlu İbrâhim Hakkılar; eserleriyle, ilâhileriyle, eğittikleri güzel insanlarla toplumumuza çok fayda sağlamış insanlar bunlar. Bunların her birisi bir mânevî eğitim yolunun mensubu veya kurucusu.

Bu mânevî eğitim yollarına da *tarikât* diyoruz. Kimsenin de tarikatlara yan bakıp, eğri büğrü söz söylememesi lâzım! Çünkü bütün bu mübarekleri tenkit etmiş oluyor, kendisinin hiç bir değeri olmadığı halde. Nerede Hacı Bayram-ı Velî, nerede İbrahim Hakkı Erzurûmî, nerede Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, nerede Yunus Emre... Bütün cihana ün salmışlar, asırları geçmişler, sevgileri gönüllerimize taht kurmuş. Hakikaten de güzel işler yapmışlar, iyi insanlar yetiştirmişler. O iyi insanlar da hem ilim erbâbı olmuş, hem ahlâk sahibi olmuş. Çok güzel davranışlarda bulunarak toplumu yükseltmişler.

Bu eğitim zayıfladığı zaman, toplum çökmüş. Rüşvet olduğu zaman –tarikât rüşveti tasvib etmiyor, onun karşısında– gayr-i meşrû ilişkiler olduğu zaman, sömürü olduğu zaman, zevkperestlik olduğu zaman, şeytana uymak, nefse uymak olduğu zaman, toplum çökmüş.

Toplum çökmesin diye, iyi insanların yetişmesi lâzım!

İyi insanların yetişmesi için de birinci şart, Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor, nefsin terbiye edilmesi lâzım! Nefsi terbiye olursa insanın, felâh bulur. Nefsi terbiye olmamış insan, dünyada ahirette çok zararlı mahlûk olur ve mahvolur.

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

(الشمس: ٩-١٠)

(*Kad eflaha men zekkâhâ. Ve kad hâbe men dessâhâ.*) [Nefsini tezkiye eden, kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiştir. Onu kötülüklerle gömen de ziyan etmiştir.] (Şems,: 9-91/10)

Kur'an-ı Kerim böyle buyuruyor. Binâen aleyh, Kur'an-ı Kerim'in teşvik ettiği bir hedefi sağlayan kurum, mübarek muhterem bir kurumdur.

Meselâ, “İlim öğrenin!” diyor Peygamber SAS Efendimiz. Nerede öğreneceğiz?.. Mektepte öğrenilecek. Mektepler ilmin öğretildiği müesseselerdir.

“—Nefsinizi terbiye edin!” diyor.

Nerede terbiye edeceğiz? Onun da terbiye edildiği bir yer olması lâzım!.. Terbiye edenler de muhterem kimselerdir. Terbiye edilen yer de güzel yerdir. Bunların güzelliğini de tarih kitaplarında görüyoruz. İftihar ediyoruz.

Mevlânâ... Mevlânâ'mız, sadece bizim Mevlânâ'mız olmaktan çıkıyor, Pakistanlılar da sahip çıkıyorlar, İranlılar da sahip çıkıyorlar, Avrupalılar da sahip çıkıyorlar. Almanya'da kaç tane Alman Mevlevî dervişi gördüm. Oturup Mevlânâ'nın yolunda yürüyorlar ve onun emirlerine göre yaşantılarını sürdürüyorlar. Kaç tane İngiliz gördüm. Amerika'da ne kadar böyle aydın kimseler gördüm.

Bugün Avustralya'da başörtülü bir kimse gördüm. Bir arkadaşın dükkânının önünde masada oturuyorduk. Arabadan indi.

Dedim:

“—Bakın burada bir başörtülü var. Bunu tanıyor musunuz?” Bir tanesi:

“—Bilmiyorum.” dedi. Dükkânın sahibi dedi ki:

“—Ben tanıyorum. Bu yirmi iki yaşlarında bir Avustralyalı kızcağızdır. Kendisi müslüman olmuş durumda. Annesi, babası, ailesi müslüman olmamış; onları da müslüman etmeye çalışıyor.”

Çok sevdim, bu asil bir davranış. İçeri girdi, alış-veriş yaptı filân. Arkadaşlara dedim ki, ilgilenin. Onlar da benim İngilizce kitabımı getirdiler:

“—Hocam bunu hediye edelim buna!” dediler.

İmzaladık, verdik hanım kıza. Ama çok takdir ettim. Bunlar hepsi güzel haberler. Allah-u Teâlâ Hazretleri, hakkı hak olarak görüp uymayı nasib etsin...

c. Cuma Günü Yapılacak Güzel İşler

Demek ki, cuma günü iyilik yapmaya daha da gayret edeceğiz. Kötülük yapmamaya daha büyük özen göstereceğiz, kaçınacağız. Çünkü, bir de cumaya özel saygı göstermek lâzım!

Cuma günü yapılan iyiliklerin neler olduğunu biraz düşünelim, aziz ve sevgili dinleyiciler ve izleyiciler!.. Tabii hadis-i şeriflerle ilgili olarak düşüneceğiz, konuşacağız. Ben kendim şahsen üniversite profesörü olduğum halde, ilâhiyat profesörü olduğum halde, kendi fikrimi söylemekten şiddetle kaçınıyorum. İstiyorum ki, bütün sözler Kur'an-ı Kerim'den ayet olsun; Peygamber Efendimiz'in mübarek hadis-i şeriflerinden birer cümle olsun. Ben şahsen bir şey söylemeyeyim, Kur'an-ı Kerim'in tercümanı ve nakledicisi olayım; Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinin anlatıcısı olayım diye istiyorum.

Cuma günü güzel işlerden bazıları neler olabilir? Hadis-i şerif bilgilerimizi yoklayarak düşünelim:

1. Bir kere temizlik... Bu temizliğin en büyük yapılış şekli nedir?.. Cuma günü cuma abdesti, cuma guslü almak... Yâni, ne demek cuma guslü, cuma abdesti?.. Banyoya girmek, güzelce niyet edip, "Cuma guslü almaya niyet ettim!" diyerek, tepeden tırnağa tertemiz, güzelce yıkanmak. Yağlar gidecek, ter kokuları gidecek, tertemiz yıkanacak. Ondan sonra kullanılan güzel sabunlardan hoş kokular, saçlarında, vücudunda güzel güzel kokular meydana getirecek.

Saçları böyle yapış yapış değil, kazık gibi değil, ipek gibi olacak. Oraya salladığı zaman, bu tarafa sallanacak; bu tarafa döndüğü zaman, o tarafa sallanacak. Tertemiz, güzel... Tırnak kesmek, dişleri misvaklamak... Bunlar yüzyıllardan beri müslümanların uyguladığı temizlikle ilgili güzel şeyler. Ağızın temizliği, vücudun temizliği, koltuk altlarının temizliği, parmakların, tırnakların temizliği... Ne kadar güzel!

“—Pekiyi, cuma günü bir insan bu temizliği yaparsa ne sevap kazanır?..”

Yedi günlük geçmiş günahı affediliyor, üç gün arttığı ile, ziyadesiyle on gün ediyor. Yâni on günlük günahı siliniyor. Her cuma böyle abdest aldığı zaman günahları siliniyor, tertemiz oluyor. Ne kadar güzel! Zaten bir cuma namazı, bir evvelki cuma namazıyla aradaki günahların silinmesine sebeptir.

“—Kadınlar cuma namazına gitmiyorlar, onlara mükâfat yok mu?..”

Onlar da cuma abdesti alarak o sevabı kazanabilirler. Bir de Kehf Sûresi’ni okurlarsa; Kehf Sûresi Kur’an-ı Kerim’in ortasındadır, on beşinci, on altıncı cüzde... Onu okurlarsa ne oluyor? Yine on günlük günahları affediliyor, sevap kazanıyorlar.

Bu bir, sabah temizliği... Sabahleyin evinden çıkmadan önce bu temizliği yapacak. Sonra camiye, güzel elbiselerini giymiş olarak cumaya tertemiz gidecek.

2. İkincisi nedir?.. Zikrullah... Zikrullah, Kur'an-ı Kerim'in ve hadis-i şeriflerin biz müslümanlara çok şiddetle ve çok fazla miktarda olarak tavsiye etmiş olduğu, çok sevaplı bir ibadettir ve çok kolay bir ibadettir. Çünkü en güçsüz, en hasta, hatta yatalak olan bir insan bile zikir yapabilir. Hatta felçli, konuşamayan insan bile içinden zikir yapabilir. Hem en sevaplı, hem en kolay... Sevabı çok olunca, zahmetli olması lâzım! Çünkü,

أَفْضَلُ أَلْعَمَالِ أَحْمَرُهَا

(Efdalü'l-a'mâli ahmezühâ)⁴ “Amellerin en faziletlisi, en zahmetli olanıdır.” diye biliyoruz, genel kural bu. Amma zikrullah hem kolay, hem de sevabı çok...

Onun için, cuma günü meselâ, Peygamber Efendimiz'e yüz defa, bin defa salevât-ı şerife getirmek zikrullah... Sonra, mübarek kelimeleri ihtiva eden ibareleri yüz defa söylemek:

سُبْحَانَ اِهْلِ، وَالْحَمْدُ لِاهْلِ، وَالْاِلَهَ اِلَّا اِهْلُ،
وَاهْلُ اَكْبَرُ؛ اِلْ حَوْلَ، وَالْ قُوَّةَ، اِلَّا بِاللّهِ الْعَلِيِّ

الْعَظِيمِ

“Sübhàna'llâhi, ve'l-hamdü li'llâhi, ve lâ ilâhe illa'llâhu va'llâhu ekber; ve lâ havle, ve lâ kuvvete, illâ bi'llâhi'l-aliyyi'l-azîm.” [Allah'ı tesbih ederim; noksan sıfatlardan tenzih eder,

⁴ Keşfü'l-Hafâ, c.1, s.155, no:459

kemal sıfatlarıyla tavsif ederim. Hamd, bütün övgüler Allah'a aittir. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah en büyüktür. Yüce ve azametli Allah'tan başka güç ve kuvvet sahibi yoktur.] gibi.

سُبْحَانَ اِهْلِ وَّبِحْمَدِهِ، سُبْحَانَ اِهْلِ الْعَظِيمِ،
وَّبِحْمَدِهِ اَسْتَغْفِرُ اِهْلًا

(Sübhàna'llàhi ve bi-hamdihî, sübhàna'llàhi'l-azîm, ve bi- hamdihî estağfiru'llàh) [Allah'ı hamd ile tesbih ve takdis ederim. Azametli Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, kemâl sıfatlarıyla tavsif ederim. Allah'a hamd ve şükrederek ondan mağfiret dilerim.]

Bunlar hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş zikirler. Yüz defa söylemek.

حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ
(آل عمران: ١٧٣)

“Hasbuna'llàhu ve ni'me'l-vekîl.” [Allah bana yeter, ben ona tevekkül etmişim; o ne iyi vekildir.] (Âl-i İmran, 3/173) demek...

اَللّٰهُمَّ ارْحَمْ اُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً

(Allàhümme'rham ümmete muhammedin rahmeten àmmeh)

[Ey Allah'ım, Ümmet-i Muhammed'e acı, Ümmet-i Muhammed'e umûmî olarak rahmeyle!]⁵

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

(*Estağfiru'llàhe'l-azîm, ve etûbü ileyh.*)
[Azamet sahibi Allah'tan mağfiret talep ederim, ona dönerim.]

İşte bunun gibi zikirleri çokça yapmalıyız.

“—Ne zaman yapacağım hocam bunu, bir sürü şey söylüyorsun?..”

Bunlar iş yerine giderken, okuluna giderken, dükkânına giderken, yolda yaptığın zaman çoğunu bitirebileceğin zikirlerdir. Sevabı kazanabilirsin. İş yerinde müşteri gelmediği zaman, serbest olduğun zaman, yaptığın zaman kazanabileceğin büyük kazançlardır.

Çok da şerefli dir. Çünkü bir kul Allah'ı zikrederse, Allah da o kulunu zikreder:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ

(البقرة: ۱۰۲)

⁵ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.75; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.II, s.597, no:5001; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.203, no:3988 ve c.XIX, s.154, no:20444; RE. 381/7.

(*Fezkurûnî ezkurküm*) [Siz beni zikredin ki, ben de sizi zikredeyim!] (Bakara, 2/152) buyruluyor.

Onun için zikir, bizim yolumuzun, mânevîyat yolumuzun, tasavvuf yolumuzun, bütün tasavvuf yollarının birinci faaliyetidir. Sevabı çok olduğundan böyledir. Demek ki, sabahleyin tertemiz gusûl abdestimizi alıp çıkacağız. Sonra zamanımızı zikirle geçireceğiz.

3.Sonra?.. Cuma namazına erken gitmek, çok sevap... İlk gidene deve kesmiş gibi sevap veriliyor. Yâni, yedi kurban kadar... Sonra bir kurbanı iniyor. Sonra daha az, sonra daha az... Artık imam hutbeye çıkıp konuşmaya geçtiği zaman, melekler de onu dinleyecekleri için, camiye gelenlerin ismini yazmaktan artık defterler kapanıyor. Yâni, geç kalmış oluyor. Erken gitmesi lâzım! Cuma namazını kılması lâzım!

4.Sonra?.. Geçmişlerinin kabirlerin ziyaret etmek... Annesinin, babasının, dedelerinin, akrabasının, hocalarının, sevdiklerinin kabrini ziyaret etmesi... Ziyaret edemezse, uzaktan Yâsin okumak, Tebâreke okumak, çeşitli sûreler okuyup, hatim indirip sevabını onlara bağışlamak.

5.Cumadan çıktıktan sonra, arkadaşlarla musafaha etmek, cumalarını tebrik etmek, bayramlaşmak.

6.Sonra?.. Hasta ziyareti. Cuma günü hasta ziyareti son derece sevap... Hastalar hastanelerde boynu bükük, dertleriyle mücadele ediyorlar, dertleşiyorlar. Bir müslüman onlara gidip ziyaret ettiği zaman, gönülleri hoş oluyor. Gönül yapmak da, Kâbe'yi yapmak gibi, tamir etmek gibi, imar etmek gibi sevaplı oluyor. Gönül yıkmak da, Kâbe'yi yıkmak gibi günah oluyor. Bizim dinimizin esası bu.

Onun için, birisi kalkıp da böyle yüksek perdeden konuşup, atıp tutup da müslümanların kalbini kırarsa, binlerce Kâbe'yi yıkmış gibi oluyor. Müslümanların gönlünü hoş edecek sözler söyleyen de, ne kadar sevap kazanıyor. Tatlı dilli olacak, kimseyi üzmemeye çalışacak.

Hasta ziyareti güzel! Bunu da yapmaya çalışmalı cuma gününde...

7.Sonra?.. Tabii fakir insanlar var, yoksul insanlar var. Onların bildiklerimiz, mahallemizdeki işte dul teyze, çocuğu şehid olmuş, annesi kalmış, evleri kira... Çarşıdan pazardan her şeyi alamazlar vs. Komşuları bilir bunları... Böyle kimselere, tanıdıklara, yakın çevreden başlayarak bildiği insanlara hayır ve sadaka yapmak. Akrabaya sıla-i rahim yapmak. Hani hem ziyaret etmek, hem de ihtiyacı varsa onun ihtiyaçlarını görmek.

Yardıma muhtaç kimselerin işini görüvermek... Meselâ, bizim burada dil bilen kardeşimiz oluyor, mevzuatı bilen kardeşimiz oluyor. Buraya yeni gelmiş olduğu için dil bilmeyen,

derdini anlatamayan, istediğini söyleyemeyen kimseler oluyor. Bilenler arabalarına alıyorlar onları, gidiyorlar, onun işini görüyorlar.

Yâni, haceti olan bir kardeşin işini görüvermek. Bu da İslâm'da çok önemli bir şey... Kim dünyada bir müslüman kardeşinin işini görürse, Allah da ahirette sıkışık zamanda onun hacetlerini görür, dileklerini kabul eder, işini görür, onu sevindirir. Onun için, müslüman sevindirmeye gayret etmeli!

8. Tabii annesi babası sağsa; gidip onların duasını almalı, ziyaret etmeli, ellerini öpmeli! Çünkü Peygamber Efendimiz SAS, bir hadis-i şerifinde şöyle bir ifadeyle buyuruyor:

“—Bir adam, bir kişi, annesine babasına yetişmişse...”

Yâni, bu ne demek: “Adam olduğu zaman, büyüdüğü zaman annesi babası hâlâ sağsa...” demek. Çünkü bazen anne baba küçükken vefat ediyor. Çocuk da onları pek tanıyamıyor, hizmet imkânını bulamıyor. Küçük olduğundan hizmeti de bilmiyor. Ama hizmet çağına geldiği halde, büyüğü zaman, iş güç sahibi olduğu zaman annesi, babası sağsa... “Annesine babasına yetişmişse” dediği bu. Veya bir tanesine, sadece babasına, sadece annesine; birisi daha önce ölmüş de, ötekisi sağ. Tamam babası sağ, babasına hizmet ediyor. Annesi babası sağ, ikisine birden hizmet ediyor. Yok, babası vefat etmiş de sırf annesi kalmış, annesine hizmet ediyor.

Diyor ki Peygamber Efendimiz:⁶

“—Ana-babasına, yahut bir tanesine eriştiği halde, o evlât cenneti kazanamamışsa, Allah onu ne yapacaksa yapsın, rahmetinden uzaklaştırısın, burnu yerde sürtsün, cezasını versin!”

Yâni, anne-babaya güzel hizmet edip, duasını alıp, cenneti kazanmak varken, onu yapmadığı için, Peygamber Efendimiz, “O her şeye müstahaktır.” demiş oluyor.

Demek ki, anneleri, babaları sağ olan kardeşlerimiz gidecekler, anne ve babalarına sevgilerini, saygılarını sunacaklar; ellerini öpecekler, dualarını kazanacaklar.

“—Benim annem, babam şöyle, böyle...”

Tamam. Annen, baban ne olursa olsun, sana günahı emretmediği müddetçe, ona evlâtlığını güzel yapmaya devam et! O sana nasıl davranırsa davranırsın; sen ona iyi davran, Allah’ın rızasını kazan!

⁶ Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî,

Mu’cemü’l-Evsat, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA’dan.

Buhârî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan. Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV,

s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ’b ibn-i Ucre RA’dan.

İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

“—Ben bütün kalbimle, bütün iyi niyetimle iyi davranıyorum da, o bana şöyle yapıyor, böyle yapıyor, veya beni anlamıyor, veya benim müslümanlığıma kızıyor, veya benim İslâm’ı yaşamamı uygun görmüyor. Bana İslâm dışı şeyleri yaptırmak istiyor. Ben de tabii imanım dolayısıyla onu yapmak istemiyorum.”

Tamam, sen evlâtlığını güzel yaparsan, o kabul etmezse; o zaman sorun onun sorunu olur. Allah sana sevabı verir. O artık iyi bir baba/anne olmadığı için hesabını Allah’a verecek. Yâni, demek istiyorum ki, her ne olursa olsun anne babanıza iyi muamele edin!

Tabii anneden, babadan daha kıymetli kimseler de var İslâm’a göre... İslâm’a göre anneden, babadan daha kıymetli kimseler kimlerdir?.. İnsanın hocasıdır, kendisine cennet yolunu gösteren, güzel ahlâkı öğreten kimselerdir. Tabii onlara da, o ilmiyle âmil Allah’ın mübarek kullarına da, olanca hürmeti göstermesi lâzım! Anne-baba gibi, onu da sevip sayması lâzım!..

Evet, bir hadis-i şerifle sohbetimizin müddetini doldurduk. Bunun içinde güzel güzel işaretler var, hepimizin alacağı ibretler var. Bu ibretleri alalım, bu işaretleri anlayalım ve bu sevapları kazanmaya hepimiz çalışalım!.. Hadis-i şerifi daha yakından öğrenmek isteyen olursa *Râmûzü’l-Ehâdîs*’in 383. sayfasının 9. hadis-i şerifi.

Allah hepinizden razı olsun... Hepinizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin... Şu fitnenin, fesadın, küfrün, şirkin, günahın çok olduğu asırda, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılıp, sünnet-i seniyyesi yolunda yürüyüp, Kur'an yolunda yürüyüp şehid sevapları kazanmayı Allah cümlemize, cümlenize nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz izleyiciler ve dinleyiciler!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

28. 07. 2000 - AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

